

S. A. REZIDENCE – DŮM UKLIDŇUJÍCÍ DUŠI ■ S. A. RESIDENCE – THE SOUL SOOTHING HOME

Inspirací pro S. A. Rezidenci v bangladéšském městě Dháka se stala voda, která je dominantním prvkem zdejší krajiny. Cílem bylo navrhnout dům, který bude v hustě zalidněném městě oázou klidu pro jeho obyvatele. Ostrý kontrast mezi přírodou a lidským výtvořem je výsledkem pokusu o vytvoření unikátní stavby bez ohledu na úpadek města, které stavbu obklopuje. ■ Water, which is a dominant of the local countryside, has become inspiration for the S.A. Residence in Dhaka, Bangladesh. The goal was to design a house that is for its inhabitants an oasis of peace. The sharp contrast between the nature and the work of a human being results in creation of a unique building not taking into account fall off of the surrounding city.

Architektonický ateliér Shatotto, jehož vedoucím je architekt Rafiq Azam, byl založen v roce 1995 v bangladéšském městě Dhaka s podtitulem „architektura pro zelený způsob života“. Cílem ateliéru je znovu nalézt ztracenou historii a dědictví Bengálska a obnovit chybějící spojení mezi městskou a venkovskou kulturou. Ateliér Shatotto se také pokouší překlenout mezeru mezi architektonickými hodnotami a současnou krizí místní architektury, s cílem začít dialog mezi lidmi, obcemi a přírodou a přispět tak ke „zdraví“ společnosti. Architekt Rafiq Azam obdržel za svou práci řadu ocenění, je hostujícím profesorem na několika univerzitách a vede semináře po celém světě.

„V žádné situaci nechci být pesimistou. Civilizace je v neustálém procesu vítězství a proher. Možná jsme teď ve fázi, kdy prohráváme. Je pravdou, že přestože máme veškeré prostředky, bohužel nedostatek vládní vůle a politiky způsobil selhání při vytváření řádného urbanistického plánu města Dháka. A Dháka se pozvolna stává městem s největší hustotou obyvatel na světě a je charakteristická urbanistickým zmatkem, nekontrolovatelným rozvojem, nespolehlivou infrastrukturou a nedostatkem městské zeleně. Mezi tím vším, prací na jednotlivých budovách, může hrát architekt klíčovou roli ve společnosti. Pro mne je

1

Obr. 1 S. A. Residence, uliční pohled ■ Fig. 1 S. A. Residence, view from the street

Obr. 2 Situace s vyznačením polohy slunce během letního a zimního slunovratu ■ Fig. 2 Position of the sun at summer and winter solstice

Obr. 3 Půdorysy a řezy ■ Fig. 3 Ground plans and cross sections

Obr. 4 Příprava betonové směsi ■ Fig. 4 Preparation of the concrete mix

Obr. 5 Doprava čerstvého betonu na stavbě; veškerý beton na celé stavbě byl transportován tímto způsobem ■ Fig. 5 Transportation of concrete on the construction site; all concrete on the entire construction site was transported this way

Obr. 6 Bednění stěn v přízemí ■ Fig. 6 Wall frameworks on the ground floor

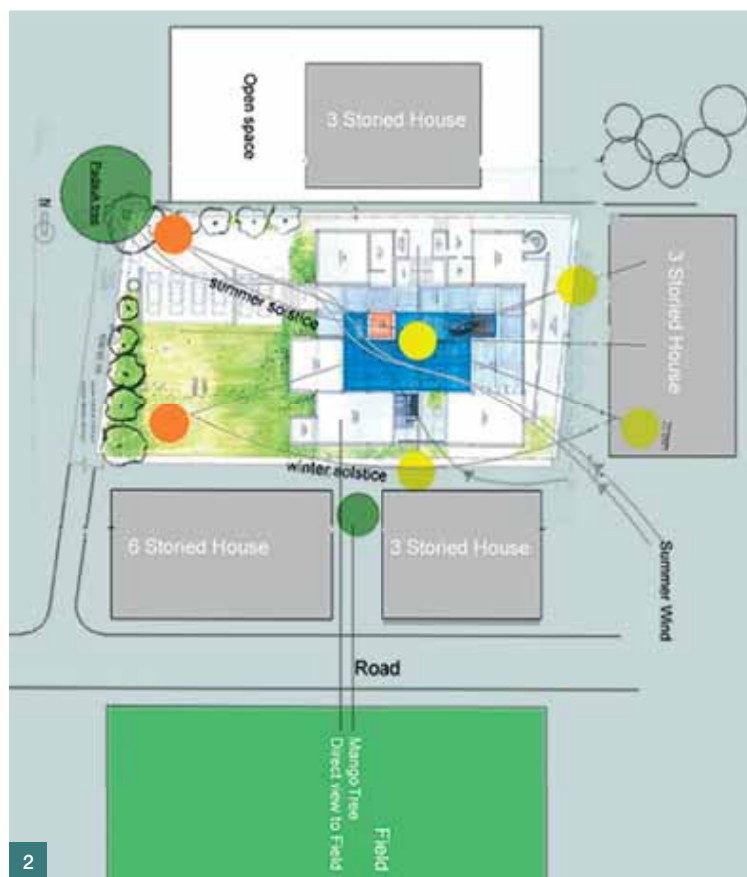
Obr. 7 Hala v přízemí po odbednění ■ Fig. 7 The hall on the ground floor after dismantling the Framework

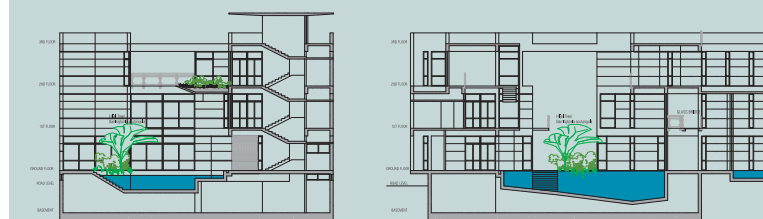
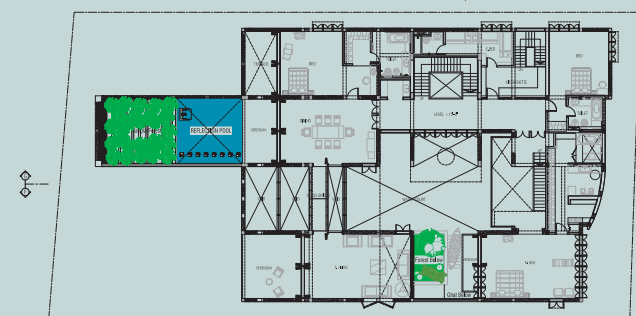
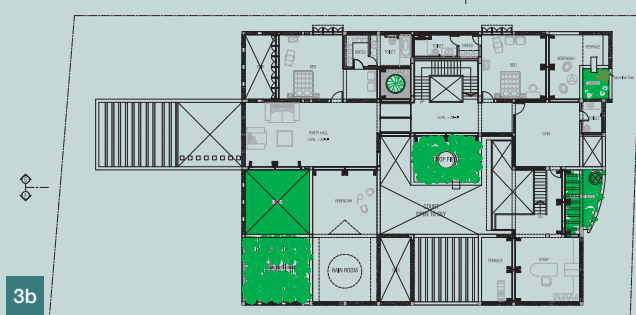
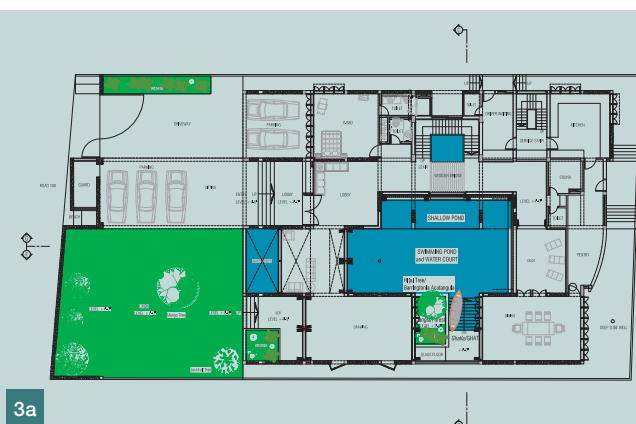
4

5

2

8

9

10

11a

11b

Obr. 8 Vstup do rezidence ■ Fig. 8 Entrance to the residence

Obr. 9 Vstupní hala ■ Fig. 9 Entrance hall

Obr. 10 Tříramenné schodiště s „vodním zrcadlem“ ■
Fig. 10 Three-flight staircase with „water mirror“

Obr. 11a, b Prostory na terase pro odpočinek a rozjímání, s vodní plochou, zelení ■ Fig. 11a, b Terrace with space for relaxation and meditation, with water and green plants

Obr. 12 Dvůr s bazénem, starým „ošuntělým“ člunem, bujnou vegetací... ■ Fig. 12 Yard with a pool, „shabby“ boat and lush vegetation

12a

12b

12c

12d

architektura odpovědná práce s vlastním dialektem, sebejistotou a porozuměním. Má své vlastní tělo a poezii a má sílu transformovat společnost ve zdravé společenství,“ říká architekt Azam [2].

Příkladem stavby, jejímž cílem bylo vytvořit uprostřed přelidněného velkoměsta oázu pro její obyvatele, je S. A. Residence.

INSPIRACE

Bangladéšská delta je největší na světě. Je tvořena padesát dvěma řekami, které přivádějí vodu z Himaláji a vytvářejí spleťtý vzor Bengálského zálivu. Během období monzunů řeky zaplavují dvě třetiny země a voda se tak stává hlavním prvkem krajiny. Když opadne, zanechá za sebou úrodnou vrstvu naplavené země a celá krajina se přemění na velké plochy rýžových polí vlnících se ve větru.

Jak Lalo, spirituální folkový zpěvák, Sufi (člen náboženské muslimské sekty) a filozof země, říká „když je tělo prázdné, pak není nic ani mimo něj“. Lidské tělo má dvě části, schránku a mysl jako duši. Architektura je podobná, schránka a Matka příroda jako duše. Schránka a duše jsou závislé jedna na druhé a současně jsou samostatné. Náleží jí jedna na druhé a patří sobě navzájem. Dobrá duše potřebuje dobrou schránku.

SEN

Malý „ošuntělý“ člun čekající u schodů do vodní nádrže, zelené záhonky, hra světla, ticho, prostor se stává domovem uvnitř lidského obydlí, místem k rozjímání a pochopení nicoty...

Když světlo hladí stěny, nebo voda se dotýká země, nebo zem je laskána zelení nebo zeleň je objímána větrem nebo vánek je předzvěstí... To vše je o dotýkání se a vnímání du-

Obr. 13 Kruhový otvor ve střeše „deštného pokoje“ ■
Fig. 13 Circular opening in the roof of the „rain room“

14a

Obr. 14a, b Detaily pohledových betonových ploch
Fig. 14a, b Details of the fairfaced concrete surface

Obr. 15 Noční pohled do atria ■ Fig. 15 Night view to the atrium

Obr. 16 Noční pohled na vstup do objektu ■ Fig. 16 Night view of the entrance

14b

še. Osud je nicota, kde duše a schránka existují jedna vedle druhé a vzájemně se očišťují. Nechme duši přijít dovnitř domu a explodovat. A nechme to tak...

REALITA

S ohledem na socioekonomické podmínky města Dháka byl pro stavbu zvolen velice jednoduchý architektonický slovník, a to pro formu, materiál i vegetaci, která je jeho neoddelitelnou součástí. Místo, kde se nachází rezidence, je obklopené vysokopodlažními převážně betonovými budovami jako diváky. Exteriér budovy odráží jejich hermetický vzhled. Do návrhu interiéru domu se naopak promítá tradiční jednopodlažní dům se zahradou pro jednu rodinu – uspořádání kolem dvora, široké nábrežní schodiště, velký bazén vyplňující celý dvůr a dokola vyrovnané pokoje, které mají výhled na vodu a mohou si užívat zajímavé efekty odrazu světla na vod-

ní hladině. Prvky z městské a venkovské typologie byly sloučeny, přetransformovány a vznikl jeden městský celek. Velkou výzvou bylo začlenění dvora s bazénem do rezidence jako její součásti a současně zajištění dostatku soukromí jejím obyvatelům.

Jižní a jihovýchodní část domu je navržena tak, aby během horkého vlhkého léta mohl do objektu proudit chladný vánek a v zimním období naopak teplé sluneční paprsky. Centrální „vodní dvůr“ je přirozeným ventilátorem, který odvádí horký vzduch pryč. Částečně prosklená střecha umožňuje naopak přístup světlu, větru a dešti dovnitř a vytváří tak stále se měnící ekologický reservoár.

V půdorysu třípodlažního domu nejsou žádné spojovací chodby, je upřednostňováno přímé spojení mezi jednotlivými pokoji bez jasného rozdělení prostoru, pouze naznačené

15

Použité zdroje:

- [1] Akhter A.: Unfolding nothingness...
- [2] Rozhovor s architektem Rafikem Azamem,
<http://creativebangladesh.wordpress.com/>, 2009
- [3] Podklady z ateliéru SHATOTTO
– architecture for green living

Architektonický návrh	SHATOTTO – architecture for green living
Vedoucí projektu	Md. Rafiq Azam
Spolupráce	Md. Akter Hossen
Statika	Shamsul Alam
Termín výstavby	březen 2005 až prosinec 2010
Celková podlahová plocha	20 667 sft

16

skládacími dveřmi a okny, která umožňují jeho flexibilní uspořádání do různých celků.

Je to jasně introspektivní budova, ve které každý pohled a každé nakouknutí z pokoje do pokoje je navrženo tak, aby vybízelo k pozorování prostoru a rozjímání o přírodních elementech přítomných v každém podlaží patia. Východní charakter domu blíže pochopíme na střeše, kde jsou v stropní betonové desce velké kruhové otvory. Vzniklý „deštný pokoj“ je místem navrženým výhradně pro rozjímání a k odpočinku v obklopení vody a popínavých rostlin, které vypadají jakoby chtěly vyšplhat otvory ven za světlem a vládou.

Tmavé dřevěné rámy a přírodní zeleň kontrastují s neutrálními betonovými plochami navrženými k postupnému „zamoření“ rostoucí vegetací. Rezidence je místem klidu, oázou uvnitř přelidněného velkoměsta

SKUTEČNOST

Beton pro celý objekt byl připravován přímo na staveništi v míchačce (obr. 3) a na místo uložení byl dopravován manuálně na „mísách“ (obr. 4). Pracovní síla je v Bangladéši opravdu levná a efektivní, a proto je zcela běžné připravovat a transportovat beton tímto způsobem. Pro Evropana velice nezvyklý postup, ale při pohledu na fotografie dokončené stavby nezbývá než smeknout a tiše závidět kvalitu a provedení pohledových betonových ploch.

Fotografie: 1, 8 až 15 – Daniele Domenicali, 4 až 7 – Md. Rafiq Azam

Redakce děkuje architektonickému ateliéru SHATOTTO – architecture fot green living za spolupráci a poskytnuté podklady.

Připravila Lucie Šimečková